

Utbildningsinspektion i RH-gymnasiet, grundskola och grundsärskola årskurs 7–9 samt gymnasieskola och gymnasiesärskola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	3
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat RH-gymnasiet i Stockholm och besökt de fyra verksamheterna den 16 och 17 januari, 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholms kommun och RH-gymnasiet i Stockholm, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I RH-gymnasiet intervjuades skolledning, lärare, assistenter samt elever i olika årskurser. Dessutom fördes informella samtal med personal och elever vid besöken i verksamheten. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga skolformer. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Rh-gymnasiet	Antal elever
Grundskola	12
Obligatorisk särskola	8
Gymnasieskola	59
Gymnasiesärskola	13

Rektorsområdet RH-gymnasiet i Stockholm, är en ny organisatorisk enhet sedan den 1 juli 2006. Förutom gymnasieutbildning som är speciellt anpassad för svårt rörelsehindrade ungdomar (RH-anpassad utbildning) ingår grundskola årskurs 7–9 för rörelsehindrade, grundsärskola årskurs 7–10 samt gymnasiesärskola. Den RH-anpassade utbildningen som har riksintag regleras av bestämmelserna i 1-8 kapitlen i gymnasieförordningens om inte annat särskilt anges samt av kapitel 10 som särskilt reglerar utbildning som är speciellt anpassad för svårt rörelsehindrade ungdomar (RH-anpassad utbildning).

Vid den RH-anpassade gymnasieutbildningen finns medieprogrammet (MP) samt individuellt program (IV). Ett antal elever studerar enligt specialutformat program och sex elever går i andra gymnasieskolor i kommunen. Gymnasiesärskolan har individuellt program med yrkesträning samt med verksamhetsträning för elever med autism. Samtliga elever i den obligatoriska särskolan är inskrivna i grundsärskolan.

Verksamheten finns fysiskt på tre olika platser; i Skärholmens centrum, i före detta Österholmsskolan samt i lokaler i området Bredäng, Svalan.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid RH-gymnasiet i Stockholm och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten sammantaget är av god kvalitet. Eleverna får utifrån sina individuella förutsättningar goda möjligheter att utvecklas och nå sina personliga mål. Personalen är engagerad och besitter god kompetens. Kvalitetsarbetet är dock ett angeläget utvecklingsområde vid skolan.

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan

- Skolan bör följa upp varför så många av de elever som avslutar sina studier vid den RH-anpassade utbildningen inte erhåller slutbetyg.
- Skolans rektor bör göra det möjligt för personalen att öka sin kompetens inom området bedömning och betygssättning.
- Rektorn bör utveckla sitt pedagogiska ledarskap.
- Skolans rektor bör se över hur undervisning erbjuds och ges i naturorienterande ämnen i grundskolan, så att eleverna ges möjlighet att nå målen i ämnen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

I läroplanerna ges uppdraget att skolan skall sträva mot att varje elev tillägnar sig goda kunskaper. Vidare anges rektors ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella respektive riksgiltiga målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

I samtal med de olika verksamheternas personal framkommer att varje individs kunskaper följs upp och dokumenteras. Däremot finns resultat för verksamheten som helhet inte samlade.

För grundskolan finns inga resultat samlade eftersom denna verksamhet hade annan organisatorisk tillhörighet före hösten 2006. Eleverna inom gymnasieskolan får betyg på varje avslutad kurs om underlag finns för att sätta betyg. Annars ges intyg om att eleven deltagit i kursen. Vårterminen 2006 avslutade 16 elever sin gymnasieutbildning vid den RH-anpassade utbildningen. Av dessa erhöll tre elever slutbetyg, resterande samlat betygsdokument. Inspektörerna anser att skolan bör följa upp varför inte fler elever erhåller slutbetyg.

Normer och värden

Av riksgymnasiets årliga utvärdering som genomfördes hösten 2006 framgår att 86 procent av eleverna trivs i skolan. Av de elever som besvarat enkäten anger 75 procent att de vågar framföra sina synpunkter i klassrådet och knappt hälften av eleverna anser att elevrådet fungerar. Intervjuade gymnasieelever känner även till skolkonferensen. Inspektörerna bedömer att resultatet är gott avseende gymnasieelevernas möjligheter till inflytande över verksamheten i stort.

Vid besök i de olika verksamheterna noterar inspektörerna att lugn och ro råder. Skolan som helhet bedöms vara lugn och trygg både fysiskt och psykosocialt, och miljön ger goda förutsättningar för elevernas lärande.

För övriga verksamheter inom rektorsområdet finns inga dokumenterade resultat beträffande normer och värden, men utifrån de arbetsplaner inspektörerna tagit del av framgår att eleverna utifrån sina förutsättningar skall ges möjligheter att påverka sin lärmiljö både i stort och smått eftersom undervisningen måste vara mycket individualiserad för att över huvud taget kunna fungera. Intervjuade elever i både grundskolan och gymnasieskolan anser också att de blir lyssnade till i de olika undervisningssituationerna. Inspektörerna bedömer att skolans resultat är gott, när det gäller elevernas möjligheter att påverka sitt eget lärande.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Vid inspektionen framkom att kunskapen och förståelsen för andra delar av verksamheten än den man själv arbetar inom varierar. Skolledningen har påbörjat ett arbete att ”föra samman” de olika personalkategorierna från de olika verksamheterna i och med rektorsområdets tillkomst. Detta arbete anser inspektörerna vara positivt och nödvändigt.

Elevernas delaktighet i den egna utbildningen varierar men intervjuade elever uttryckte att de kan påverka sin skoldag. I grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan görs planeringar för varje dag och på veckobasis i samarbete med eleverna. Gymnasieeleverna deltar i planeringen av sin utbildning bland annat genom att den individuella studieplanen upprättas och revideras. Eleverna inom rektorsområdet får förutom utbildning olika former av habilitering.

Skolan har sedan tidigare system och rutiner för arbetet mot kränkande behandling. Inspektörerna har tagit del av verksamhetens likabehandlingsplan. Planen bedöms motsvara författningarnas krav, men den är ännu inte förankrad bland personal och elever. Enligt skolledningen skall detta ske inom kort. Inspektörerna vill uppmärksamma skolans rektor på att i ett en ny förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med likabehandlingsplan ställs krav på att eleverna skall delta i framtagandet av denna. Detta bör således beaktas i skolans arbete med uppföljning och revidering av planen.

Skolan har sammantaget de forum för samverkan som författningarna kräver, och delaktighet genomsyrar elevernas arbetsdag. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över verksamheten i stort är av god kvalitet. Så även arbetet med att ge eleverna möjligheter att påverka sitt eget lärande. Allt detta sker professionellt utifrån de mycket speciella behov och förmågor som rektorsområdets elever har.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I grundskolan finns tolv elever i en åldersblandad RH-anpassad utbildning för årskurs 7–9 samt åtta elever i grundsärskolan. I elevintervjun framkommer att eleverna är nöjda med sin undervisning och det stöd de får genom habiliteringen. Eleverna planerar i början av varje vecka sitt arbete och i slutet av skolveckan görs en utvärdering. Vid lektionsbesöken arbetar eleverna var och en efter sin förmåga med ett gott stöd från lärare och assistenter, och inspektörerna bedömer att undervisningen håller god kvalitet.

Tre elever i den RH-anpassade utbildningen i grundskolan läser vissa ämnen tillsammans med elever i en närliggande fristående skola. Detta gör att eleverna i mötet med andra elever stimuleras och får en förstärkt positiv kunskapsutveckling.

Eleverna i gymnasiesärskolan på individuellt program har utifrån de nationella målen individuella mål i engelska, matematik, samhällskunskap och svenska. Inom de estetiska ämnena sker arbetet mera tematiskt och konkretiseringar av de nationella målen är utformade på gruppnivå. De olika målen finns preciserade i den individuella utvecklingsplanen, som är utformad efter varje elevs behov. Vid utarbetandet deltar eleven, vårdnadshavaren och läraren. Målen i planerna följs upp kontinuerligt och eventuella justeringar av arbetssätt och arbetsformer görs. Kontakt med hemmen sker genom veckobrev, elevens kontaktbok, via telefon och e-post. Eleverna har även tillgång till dator som är anpas-

sad för den enskilde elevens behov. Inspektörerna bedömer att verksamheten i gymnasiesärskolan håller god kvalitet.

Vid Svalan finns individuella programmet med verksamhetsträning för elever med funktionshindret autism. Nio elever undervisas av två specialpedagoger och ett antal assistenter. Eleverna är fördelade på två klasser. Pedagogerna arbetar med två inriktningar, dels med en tydliggörande pedagogik, där varje elev har en individuell, strukturerad, anpassad miljö och dels med ett arbetssätt som är inspirerat av kognitiv beteendeterapi, vilket alltid bygger på positiv förstärkning av elevernas agerande. Elevernas inlärnin g följs kontinuerligt upp tillsammans med vårdnadshavarna med den individuella studieplanen som underlag. Inspektörerna bedömer att också denna verksamhet inom gymnasiesärskolan är av god kvalitet.

Den RH-anpassade utbildningen på gymnasienivå karaktäriseras även denna av stor flexibilitet och individuella lösningar för eleverna. Personalen framhåller bland annat det goda samarbetet med habiliteringen som ett stöd i elevernas utveckling och lärande.

Den individuella studieplanen utvärderas och revideras kontinuerligt. Sex gymnasieelever är integrerade i andra gymnasieskolor i kommunen så att de kan studera vid gymnasieprogram som inte erbjuds i Skärholmen. Även dessa elever får vid behov assistentstöd, som finansieras av RH-gymnasiet. Skolan försöker att i största möjliga mån tillgodose elevernas önskemål och intressen i studierna, vilket innebär att flera elever går på specialutformade program. Enligt personal är det inte lika lätt idag att integrera elever i de andra gymnasieutbildningarna i Skärholmen. Undervisningen där bedrivs till stor del i projekt vilket kräver en helt integrerad studiegång. Detta är svårt då eleverna måste ha individuella scheman bland annat för sin motoriska träning i den kontinuerliga kontakten med habiliteringen. Inspektörerna bedömer att även den RH-anpassade utbildningen håller god kvalitet.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Regelbundna utvecklingssamtal genomförs i de olika skolformerna med den individuella utvecklingsplanen/studieplanen som grund. Som nämnts tidigare gör eleverna i grundskolan och i gymnasieskolan kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar av sina insatser och av sina resultat i lärandet. Vid den RH-anpassade gymnasieutbildningen görs årligen en större övergripande utvärdering.

Skolan har dokumenterade rutiner för specialinriktad kursplan och motsvarande betygssättning inom den RH-anpassade gymnasieutbildningen, det vill säga i de fall när en elev på grund av sitt funktionshinder kan befrias från vissa delar av utbildningen i en kurs utan att antalet gymnasiepoäng minskas. Dokumentationen utgör ett gott stöd för betygssättande lärare, men i samtal med personal framkommer att man önskar ytterligare diskussioner och kompetensutveckling i frågan. Lärare säger också att de inte inbjudits till den kompetensutveckling som utbildningsförvaltningen anordnar inom området bedömning och betygssättning. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör vidta åtgärder för att öka personalens kompetens inom detta område för att säkerställa en mera rättvis bedömning och betygssättning.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

En kvalitetsredovisning som omfattar RH-gymnasiet finns för föregående läsår. Kvalitetsarbetet inom det nya rektorsområdet har påbörjats, och efter läsårets slut skall arbetet utvärderas. Inspektörerna vill poängtera vikten av ett systematiskt och fungerande kvalitetsarbete och att detta används för att förbättra elevernas resultat. Skolan bör därför fortsätta sitt arbete så att ett strukturerat kvalitetsarbete blir en naturlig del av verksamheten och se till att personal och elever görs delaktiga i arbetet.

Ledning och intern kommunikation

Som nämnts ovan är organisationen av rektorsområdet ny från hösten 2006. I skolledningen finns rektor och biträdande rektor. I samtal med personal framkommer att det finns en känsla att rektorsområdets sammansättning med de olika verksamheterna är det som "blev över" när Skärholmens gymnasium lades ner och det som tidigare var Österholms grundskola övergick till att bli en fristående skola motsvarande grundskola. Många som inspektörerna samtalat med anser att verksamheterna blivit styvmoderligt behandlade och att rektorn getts mindre goda förutsättningar då rektorsområdet bildades. Särskilt elever inom de olika skolformerna anser det vara märkligt att rektorsområdet inte har ett gemensamt namn och att de på grund av detta saknar en egen skolidentitet. Enligt skolledningen skall namnfrågan vid ett flertal tillfällen ha förts vidare uppåt i organisationen men utan resultat.

Rektorn bedöms till stora delar vara förtrogen med den dagliga verksamheten inom sitt ansvarsområde, tar ett övergripande ansvar för den administrativa utvecklingen och har ekonomiskt ansvar och befogenheter att anpassa verksamheten efter elevernas behov. Inspektörerna har tagit del av dokument som tydliggör ansvars- och arbetsuppgifter för mentorer, samordnarna för assistenterna samt motsvarande för assistenter. Skolans arbetsplan utarbetades inför höstterminen 2006. Där finns en övergripande information och skolans prioriterade mål och åtaganden. Varje enskild verksamhet har sedan en egen lokal arbetsplan. En verksamhetsplan finns också för den RH-anpassade gymnasieutbildningen.

Olika mötesformer finns för den lokala styrningen av verksamheten. Skolledningen har veckovisa möten med samordnarna för assistenterna respektive med specialpedagogerna. Mötena med de senare utgör enligt skolledningen den pedagogiska ledningen för skolan. Sedan i höstas genomför skolledningen även ett slags "klasskonferenser" inom gymnasieskolan, där ledning och personal diskuterar hur varje elevs individuella behov skall kunna tillmötesgå. Dessa möten behandlar i huvudsak administrativa frågor och pedagogiska diskussioner är sällan förekommande. I samtal med personalen efterfrågas också rektorns närvaro ute i de olika verksamheterna. Eftersom rektorsområdets organisation är ny är ett tydligt ledarskap med utpekande av färdriktning och klara mål en viktig förutsättning för en fortsatt positiv utveckling av skolan. Inspektörerna bedömer därför att rektorn bör utveckla sitt pedagogiska ledarskap.

Under inspektionen framkom att rektorn inte deltog i elevvårdskonferens i grundskolan. Författningarna är tydliga i detta avseende, då rektorns ansvar ej går att delegera. Efter inspektionsbesöket har framkommit att detta har rättats till.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Enligt gymnasieförordningen skall RH-anpassad utbildning i den mån det är möjligt integreras med motsvarande reguljär utbildning i kommunens gymnasieskola. Som tidigare beskrivits är den RH-anpassade utbildningen den enda gymnasieutbildning som förekommer i rektorsområdet. Möjligheterna till samarbete med övriga gymnasieskolor i Skärholmens centrum är som tidigare beskrivits små.

De elever som studerar vid den RH-anpassade gymnasieutbildningen erbjuds det nationella medieprogrammet specialutformat program samt individuellt program. Därutöver studerar sex elever i andra gymnasieskolor i kommunen för att få sitt önskemål om program tillgodosett. Inspektörerna bedömer att RH-gymnasiet inom sina ramar anstränger sig för att tillgodose elevernas val. Förutsättningarna att integrera den RH-anpassade utbildningen i andra gymnasieskolor i kommunen och därmed öka elevers möjligheter till olika programval begränsas dock av praktiska och geografiska orsaker. Detta diskuteras vidare i kommunrapporten.

Inspektionen visar att eleverna har tillgång till utbildning enligt författningarnas krav förutom i ett avseende. Undervisningen i de naturorienterande ämnena i årskurs 7–9 vid före detta Österholmsskolan sker på ett så övergripande sätt att inspektörerna finner det tveksamt huruvida eleverna ges möjlighet att nå målen i de enskilda kursplanernas ämnen. Skolan bör således se över hur denna undervisning erbjuds och ges.

Personal

Tillgång till personal med speciell kompetens såsom specialpedagoger, elevvårdspersonal, assistenter med flera bedöms av inspektörerna som god och lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Intervjuad personal framhåller, som tidigare nämnts, det goda samarbetet med habiliteringen och den speciella kompetens som finns att tillgå hos personalen där.

Ämneslärarna tillhör sedan hösten 2006 RH-gymnasiet och tjänstgör enbart inom denna utbildning. Detta ställer andra krav på pedagogerna och behovet av en för eleverna mycket individualiserad pedagogik. Inspektörerna vill påpeka att de förändrade kraven på personalens kompetens behöver uppmärksammas i planeringen av rektorsområdets insatser för kompetensutveckling.

Materiella resurser

Skolans utrustning och övriga läromedel är ändamålsenliga och tidsenliga för samtliga program. Datorutrustningen är ändamålsenlig och används i undervisningen i relevant omfattning. Individuella anpassningar i IT-utrustningen har gjorts för de elever som behöver det och adekvata programvaror finns. Även

lokalerna bidrar till att undervisningen och personalens planering och samarbete kan ske på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Skolan har tillgång till bibliotek. Inspektörerna bedömer att skolans materiella resurser är goda.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Nils-Åke Andersson

Ewa Hallberg